

FRITHJOF II
FRITHJOFS
VENNER

Vårens medlemsnummer
nr. 1/08

**MEDLEMSBLAD
FOR FRITHJOF
VENNER**

Redaksjonen:
Fredrik Lange-
Nielsen
Vigdis Mette Amlie
Brit Lehne

Bladets adresse
Frithjofs Venner
Postboks 134
Sentrum 3251
Larvik

Bankgiro.
2510 14 79032

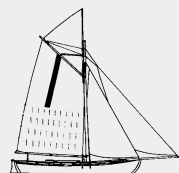
Venneforeningen:
Leder
Linda Augland,
Sletteveien 3b,
3292 Larvik

Web- adresse
www.frithjof.no

**Sats/layout,
trykking**
Print Konsult,
Boks 80
3162 Andebu

*Takk til alle
bidragsytere. Ideer
til stoff og bilder er
velkommen*

Forsidebilde:
Frithjof
for
fulle seil
oktober
2003.

Jubileumsboka
**«Losskøyta Frithjof -100 år
med Losing og Lystseilas»**

**Vil du glede en båtentusiast, henvend
deg til:**

Krohn Johansen Forlag
Treschowsgt. 3A
3256 Larvik - Tlf. 33 18 11 04

Pris: kr. 100,-
*Ekspedisjonsgebyr
og porto kommer i tillegg.*

Innhold

Lederens hjørne	4
Generalforsamling i Frithjofs Venner	6
Vårpuss med glimt fra Risør	8
Seilsesongen 2008	12
Losskøyta Garibaldi fra Nevlunghavn	14
Seilingsplan 2008	19
Verdens minste Colin Archerbåt	23
Mimreprat med en Frithjofpioner, Bjørn Terje Løwer	26
Skottebrygga, fortid og framtid	29
Klipp fra gamle blader	34
Organisasjonsmodell	39

Byggmester
Dag Martin Trulsen AS

Larvik - tlf 33 12 58 24
907 57 780

Lederens hjørne

Det er påske. Min første påske uten dugnad på Frithjof på lang tid. Hadde alt vært i rute hadde vi nå ligget på magen et eller annet sted på båten og skrap, malt eller bare rett og slett spist eplekake fra Ingun eller Anne, og drukket verdens beste kaffe. Kaffe som er laget om bord og som smaker slik kaffe bare kan smake om bord i Frithjof.

I stedet ligger båten fortsatt i Risør, på vannet, under presenning. Jeg gjetter på at hun lengter ut nå. Men først skal det skrapes og males og drikkes kaffe!, i Risør!

I vinter har guttane på trebåtbyggeriet fikset enda litt mer på dekket, som nå forhåpentligvis er tett. De har også fikset forstevnen som fikk en skade i fjor. Et dårlig rorbeslag er også reparert. Underveis er det oppdaget at hun bør drives om, og mest sannsynlig bør det byttes mange av jernspikerne i reimene, de smale båndene som ligger mellom spantene. Ole Jakob på båtbyggeriet tror mange av dem er de originale spikerene fra 1896!

Vi planlegger tre eller fire helger i Risør før hun er vårpusset og klar for hjemreisen til Larvik.

Styret har i vinter revidert handlingsplanen, men nå ser det ut til at en del av disse prosjektene må utsettes fordi båten ligger i Risør, og derfor er mindre tilgjengelig enn vanlig. De viktigste punktene i handlingsplanen er oppgradering av byssa og salongen, ny dørk i brønnen og evt heving av denne, vask på toalettet og generell rydding av båten. Disse tingene kan gjøres når båten er tilbake men det er avhengig av at det møter en solid dugnadsgjeng. Vi har slitt en del med oppmøte de siste årene og henger derfor etter med en del ting. Dugnad er kjempehyggelig og en glimrende anledning til å bli godt kjent med folket og båten. Vi trenger nye ildsjeler!!, men vi trenger og de som ikke er fullt så gale og som har et liv utenom.. Alle er hjertelig velkommen om bord.

Det bringer meg over til rekruttering. Her er det ikke bare vi som sliter uten at det er noen trøst. Å bygge nytt grunnlag med "friske" folk tar mange år og er en prosess som burde være kontinuerlig pågående i en forening. Vi har ikke vært spesielt gode på dette.

Jeg tror vi er rede for fornying. Venneforeningen er over tjue år gammel, det samme er Stiftelsen. Vi må tenke nytt. Kanskje kan vi ikke ha både venneforening og stiftelse, men at disse bør slås sammen til ett organ? Det er jo allikevel omtrent de samme menneskene som sitter der.

I rekrutteringen mot barn og unge jobbes det videre mot sjøkorpsset i Oslo. De skal låne båten en helg i sommer og vi kommer til å delta på deres sommerleir. Vi har og kontakt med Larvik kommune og skolene for å få til et samarbeid med dem i tilfelle det blir slutt på Kulturskrinet.

Seilkurset er for mange det første møtet med Frithjof. Vi håper det blir flere deltagere i år enn i fjor. Vi skal satse mer på annonsering for dette er viktig reklame for båten vår. Vi prøver og å få til et samarbeid med Fredriksvørn Kystlag og håper vi kan dra mer nytte av hverandre i tiden fremover. De har blant annet medlemmer som ikke har båt og som kan være interessert i seiling på litt større båt enn det kystlaget kan tilby. Vi er jo to foreninger tett opp til hverandre som jobber med det samme målet; å ta vare på gammel kystkultur.

Sertifisering av båten jobber Stiftelsen med. Foreløpig har vi ikke hørt noe fra myndighetene når det gjelder nye regler angående sertifisering, men på sikt kan det se ut til at vi må ned til 12 passasjerer.

Det beste hadde vært om vi slapp charterseilingen. Det ville gitt mindre slitasje på båt og mannskap, men mindre penger i kassa. Her må det og tenkes nytt. Vi trenger noen i næringslivet som regelmessig kan donere noen kroner til oss mot en tur med Frithjof eller bare for å støtte en god sak.

Seilingsplanen for sommeren er klar. Der er det turer som er ment å passe alle. Svennerturene er åpne for alle, og de andre turene er for medlemmene. Vi skal til Hvasser, på sommertur langs kysten, muligens på Nordisk seilas, seile Færderseilasen for å nevne noe. Følg med på nettet for å holde deg oppdatert; her skjer det spennende ting!

Det er spesielt viktig at vi får vist frem den fine båten vår i nærmiljøet! Så bli med på tur; uten nettopp deg blir det kanskje ikke noe!

God sommer til alle gamle og nye Frithjofvenner! Sees om bord!

*Seilerhilsen fra Linda Augland
og resten av styret i Frithjofs Venner*

Protokoll fra generalforsamling i Frithjofs venner for 2007

Sted: "Marys Stue" på Tollerodden
Tid: Onsdag 5.mars 2008, klokka 18.00 – 19.30
Antall frammøtte: 21 medlemmer

Saker:

1. Åpning og konstituering

Leder Linda N. Augland åpnet generalforsamlingen og forsamlingen valgte henne til ordstyrer og Anne Ely Thorenfeldt til referent. Ronald Nilsen og Vigdis Mette Amlie ble valgt til å undertegne protokollen. Innkallingen ble godkjent uten merknader.

2. Årsberetning

Avtroppende sekretær, Turid Nyhus, leste opp årsberetningen som ble godkjent med følgende rettelse:

"- Kate Edland og Inger Lauten har i 2007 ikke inngått i redaksjonen som hevdet i årsberetningen. De er imidlertid forespurt om deltakelse, og har takket ja til å delta i 2008".

3. Regnskap

Regnskapet ble opplest og redegjort for av avtroppende kasserer Grethe Teigen. Resultatregnskapet viser et underskudd for 2007 på kr 5549,45. balansen viser ny egenkapital på kr 52.752,10.

Revisjonsberetningen godkjenner regnskapet med følgende bemerkninger:

- 1 Utfakturerte beløp er ikke fortløpende nummerert.
- 2 Enkelte bilag holder ikke tilfredsstillende kvalitet.
- 3 Leder bør kontrassegnere større kontantuttak og innkjøp.
- 4 Det bør opprettes et økonomireglement for foreningen.
- 5 Kontrollen med solgte artikler bør forbedres.

Styret tar bemerkningene til etterretning, og vil sørge for at dette skjerpes inn.

4. Medlemskontingent

Medlemskontingenten har vært uendret i mange år. Styret kom med forslag om at medlemskontingenten økes til følgende satser:

Enkeltmedlemskap	til kr	200,-
Familiemedlemskap	til kr	350,-
Pensjonister	til kr	100,-
Livstidsmedlemskap	til kr	4000,-

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

5. Budsjettforslag for 2008

Styrets budsjettforslag ble opplest og vedtatt med følgende kommentar:
”Budsjettet inneholder urealistisk høye inntekter på medlemsbladet for å gå i balanse. Generalforsamlingen velger allikevel å godkjenne et budsjett som trolig går i underskudd, fordi vi ser medlemsbladet, med den høye kvaliteten det nå holder, som vår viktigste kontakt med medlemsmassen. For mange av våre passive støttemedlemmer er bladet hovedårsaken til å videreføre sitt medlemskap”.

6. Valg

Valgkomiteens innstilling, supplert med benkeforslag på to vararepresentanter, ble enstemmig vedtatt.

Styret i Frithjofs Venner 2008:

Leder	Linda Nilsen Augland	1 år
Nestleder	Frode Walderhaug	2 år
Sekretær	Anne Ely Thorenfeldt	1 år*
Kasserer	Hans Petter Skontorp	2 år
Styremedlem	Bjørn Molvig	1 år (ikke på valg)
Styremedlem	Fredrik Lange-Nielsen	2 år
Varamedlem	Vigdis Mette Amlie	1 år
Varamedlem	Einar Andersen	1 år
Varamedlem	Per Kristian Eidskjeld	1 år
Revisor	Hilde Borgir	1 år
Revisor	Einar Andersen	1 år
Valgkomité	Ingun Helsing	1 år (ikke på valg)
Valgkomité	Bjørn Hellner	1 år (ikke på valg)
Valgkomité	Even Farnen	2 år

1 Sekretær velges for 1 år denne gang, for å unngå å ha valg på sekretær og kasserer samme år. Situasjonen oppsto etter at valgt sekretær trakk seg etter et år, og vararepresentant rykket opp.

Etter generalforsamlingen takket leder Linda N. Augland følgende med blomster og gaver:

Grethe Teigen	(kasserer gjennom 15 år)
Turid Nyhus	(sekretær i 1 år)
Jorunn Floberg	(ledet valgkomitéen i en årrekke)
Marit Ønvik	(redaksjonen i medlemsbladet i en årrekke)
Hilde Borgir	(revisor – sykemeldt)
Ingun Helsing	(dugnadsansvarlig i en årrekke)

Anne Ely Thorenfeldt
referent

VÅRPUSS, med glimt fra Risør

Vigdis Mette Amlie

Når skrape og malekost ligger trygt i handa - da er det vår for dugnadsgjengen i venneforeningen!

Frithjof II ligger denne våren ved brygga utenfor Risør Trebåtbyggeri der hun venter på å få fikset forstemmen, få drevet om skroget under vannlinjen og byttet ut rustne spiker i skroget. For å få utført endel vedlikehold, krever dette en anneledes planlegging enn tidligere år.

5.april dro første delegasjon på tre nedover for å se hvordan det så ut under presenningen. Køylene i forpiggen ble vasket og malt, noe plank ble fjernet i samtlige køyer for å gi bedre lufting og vedovnen ble skrappt og malt. Dørene ved byssa ble hengslet av, hengslene skrudd ut og skrappt rene for rust. Det ble ryddet i overvintrede matvarer og vasket og ryddet i alle skap. Pga lekkasje i skap var nesten alle bøker og permer fuktige og skadet, noe måtte kasseres- annet har vi forsøkt å redde foran en "hjemmelig ovn".

Marit og Vigdis tar kaffepause under presenningen.

Planene ellers er å vaske/
male resten av køyene,
bysse og salongen. Nytt
kokeapparat er kjøpt inn
og vi håper å lage en
oppbevaringsplass for
kjølebag. Hvor mye som
blir gjort avhenger av
hvor mange som har
anledning til å ta seg en
arbeidsøkt i
sørlandsbyen.

I skrivende stund kan
dugnadssjef Fredrik
Lange-Nielsen melde om
bra respons etter noen
telefoner til folk som
stilte på dugnad i fjor.
Han er igang med å flere.
Det blir dugnad hver
helg til og med 5.mai. Da
forventes båten å være
klar for sesongen.

Fredrik stålborster hengsler.

*Flere vår-
pussbilder
på neste side*

- Distriktets egen bank -

Tlf. 33 11 28 00 - www.larvikbanken.no

Frithjofs stiftelse og venner bruker Larvikbanken

LARVIKBANKEN

Brunlanes Sparebank

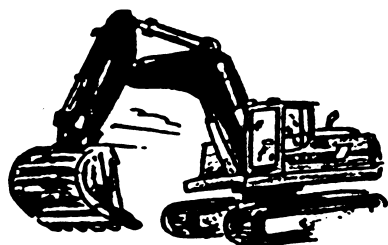
Gammel maling sitter faktisk godt.

Vi har selvfølgelig pauser. Denne gang med nystekte vafler.

Ungguttene Øyvind og Eskild i godt driv med verktøyet

Gjelder det:

- **Gravearbeider**
- **Sprengning**
- **Planering**
- **Masseflytting**

Ring 33 12 52 77

INGENIØR OG ENTREPRENØRFORR.

H.&K. SANDNES AS

HEGDAL, 3261 LARVIK

Seilingssesongen 2008

Generelt

Denne våren har vi et spenningsmoment knyttet til når vi får båten seilingsklar. Risør Trebåtbyggeri tar Frithjof inn i månedsskiftet mars-april, for å gjøre noe arbeider på skroget. Vi håper å få den hjem til midten av mai, og være seilingsklare i slutten av mai.

Når Risør Trebåtbyggeri nå går over dekket på nytt, og sannsynligvis finner de siste lekkasjepunktene, burde alt ligge til rette for tørre køyer i år.

Husk at seilingsplanen er ferskvare, endringer kan komme. Seilingsplanen som er trykket i medlemsbladet er IKKE å betrakte som endelig. Følg med på seilingsplanen som ligger på hjemmesiden www.frithjof.no, den vil til enhver tid være oppdatert. Har du ikke tilgang til internett, kan du kontakte seilingsansvarlig hvis du lur på noe.

Seilkurs

Som vanlig begynner sesongen med seilkurs. Dette er ikke et reint seilkurs, men også et båtkjennskapskurs. Seilingen er selvsagt rettet inn mot gaffelriggen, og de tingene som er spesielt ved denne. Vi har satt opp fire kvelder til dette i år, og håper å vekke interesse for å seile en gammel båt med gaffelrigg. Påmelding ved oppmøte første kveld.

Åpne turer

25. mai har vi vår første Svennertur, som er åpen for alle. Bli med og opplev perlen Svenner. Turen er gratis. Vi seiler selvfølgelig hvis forholdene tillater det, men hensikten med disse turene er å være i land på

VESTFOLD BRANNTTEKNIKK AS

AUTORISERT SERVICE- OG BRANNVERNFORHANDLER

33 18 24 12

SAFE SIGN
Selvlysende produkter

Svenner. Svennertur gjentas flere ganger i løpet av sesongen. Se seilingsplanen.

Medlemsturer

I år rekker vi ikke å få pinsetur med Frithjof. Pinsen er så tidlig at vi ikke har båten seilklar.

6. – 8. juni har Colin-klubben planer om en regatta. Vi vet ikke mye om denne foreløpig, men vi vurderer å delta. Hvis den ikke foregår langt inni Oslofjorden, da.

Færderseilasen er en stor regatta i Oslofjorden, med over 1000 deltakende båter totalt. Vi starter utenfor Son, seiler rundt Færder Fyr, og har målgang i Horten. Starten i Son er fredag klokka 1800. Færderseilasen kan være veldig langdryg hvis det blir vindstille, eller den kan være veldig moro hvis det er god bøl hele seilasen. I 2007 seilte Frithjof i 23 timer før mållinjen ble passert. Men vi har også seilt hele runden på litt over 13 timer.

Hvis av en eller annen grunn ikke drar på Færderseilasen, kan vi dra til Gokstad Kystlag i Sandefjord, som arrangerer Kystkultur dager samme helg. St. Hans aften har vi tenkt å la Frithjof følge båtkortesjen fra Stavern til Viksfjord. Etter Viksfjord ”hopper vi av” kortesjen og drar til Tollerodden, der Tolleroddens Venner har et større familiearrangement.

Noen dager etter er det avreise til Østerby i Danmark, for deltakelse i *Nordisk Seilas*. Dette er et skandinavisk samarbeid, en vennskapelig kappseilas for tradisjonelt riggede fartøyer. Andre vertshavner i år er Strømstad og Fredrikstad. Vi oppfordrer spesielt litt yngre personer til å delta. Vi har deltatt i Nordisk Seilas mange ganger, med gode resultater. Hjemkomst fra Nordisk Seilas er omtrent 10. juli.

I år ønsker vi igjen å prøve oss på ferietur for våre medlemmer. Dette er planlagt i perioden ca. 11. – 25. juli. Vi ser for oss rolig ”fantetur” med korte dagsetapper, og fokus på å ha det trivelig sammen på Frithjof. Tenk for eksempel en fjordsafari på Telemarkskysten! Vi har seilt så mange ganger til Risør, men hvor ofte har vi tatt turen innom alle fjordarmene som stikker seg innenfor den vanlige ”motorveien”? For at flest mulig skal ha mulighet til å være med, skal vi ha fokus på muligheten til på- og avstigning underveis. Et alternativ er også å ”henge oss på” Colin-klubbens samseilas samme periode.

Årets ”Colin Archer dager” får en ny vri. Det snakkes om å samle en del båter på Svenner fredag, for å seile sammen inn til Tollerodden lørdag, med påfølgende arrangement der.

*Forts.
neste side*

Risør Trebåtfestival har lange tradisjoner, også for Frithjof, og vi har planer om å delta i år igjen. Vi forventer oss mye etter at de siste års

”grep” om arrangementsformen har gitt en festival mer på båtfolkets premisser enn tilfellet har vært i lengre tid. Dessuten er det i år 25 års jubileum for festivalen.

Vi har også i år lyst til å besøke Kruke på Hvasser. Dette er basen til Færderlosene, og stedet der Frithjof var losskøyte fra 1915 til 1949. Her har vi vært på medlemstur noen ganger før, og har hatt det veldig hyggelig. Vi blir alltid godt mottatt av etterkommerne til de gamle losene og losguttene som seilte Frithjof i ”gamledager”. Hvis vi er heldige, går det kanskje an å komme en tur ut med den moderne losskøyta.

Svennerseilassen her i Larvik har tradisjoner. Vi pleier å delta på denne, og på seilerfest på Seilerhytta lørdag kveld. Det seiles fra Indre Havn i Larvik, en rute rundt Svenner, og målgang i Viksfjord. Det avsluttes med grillfest på Seilerhytta på kvelden.

Hollenderseilassen er høstens ”Færderseilas light”. Det seiles fra Son, rundt Hollenderbåen med mål i Son. På denne tiden av året er det statistisk større sjanse for at det blåser, enn det er i juni når Færderen går. Sjøfartsmuséet i Porsgrunn har igjen invitert oss til museumsdag. Frithjof er en del av Porsgrunns sjøfartshistorie, siden den er bygget der i byen. Vi holder åpen båt. Bli med på en hyggelig dag.

BLI MED PÅ TUR!!

Hilsen seilingsansvarlig, og styret i Frithjofs Venner.

Seilingsansvarlig:

Erling Augland, 33 11 08 46 / 90 79 27 20 / erling.augland@c2i.net

Losskøyta Garibaldi fra Nevlunghavn

Even Farmen

Dagen etter var “Teddy” - mitt kongerike forsvunnet

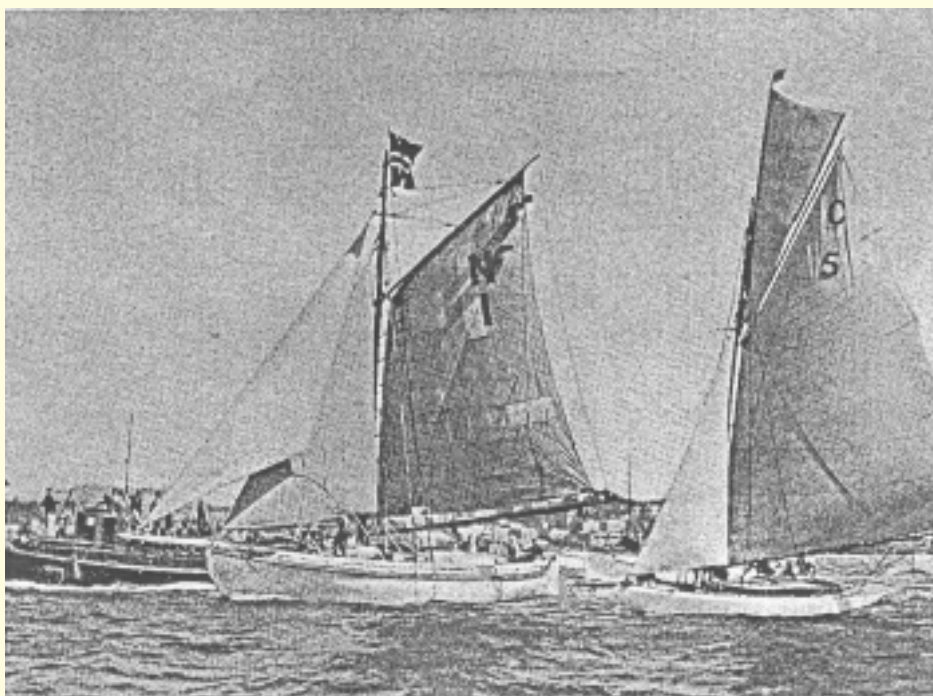
Ovenstående ordt er identisk med de siste linjer i boken “På eventyr i Sydhavet” skrevet av Erling Tambs. Et godt stykke ut i august 1928 dro Erling Tambs, sammen med sin kone Julie, ut på en lang og spennende ferd med den ca 38,5 fot lange seilskøyta “Teddy”.

Ferden endte med forlis onsdag 9. mars 1932 i farvannet øst for New Zealand. Ingen før dem hadde noen gang foretatt en så lang resie med en seilskøyte konstruert og bygget av Colin Archer. I løpet av de 3 år og ca. 7 måneder de var underveis, besøkte de mange steder, og hadde spennende opplevelser rundt om i verden. Kommet fram til Tahiti, skrev Erling Tambs i august 1930 ferdig boken “Fribytterferd til fjerne farvann”, som omhandler ferden fra Larvik til Tahiti. Boken “På eventyr i Sydhavet” beskriver reisens siste del, og ble skrevet ferdig på New Zealand i februar 1933. Begge bøkene er utgitt på Aschehoug & Co. forlag. I løpet av ferden sendte Erling Tambs reisebrev til den norske avisen “Tidens Tegn”, hvilke han mottok honorar for som bidro til å finansiere ferden. Avisen heter idag “Verdens Gang”. Når det gjelder bøkene, så kan de på det varmeste anbefales, de finnes jo på norske bibliotek, og de er ytterst interessante for folk som liker å lese reiseskildringer som er skrevet av folk som har foretatt lange reiser med båt.

La oss gå ennå en del år tilbake i tid. En av loshavnene i Laurvigs Lodsoldermannskap het Nevlunghavn, og en av losene her het Wilhelm Josephsen. Han fikk bygget tre losskøyter hos Colin Archer i Laurvig. Den første var den klinkbygde “Pilen” i 1873. Den neste var den kravellbygde “Garibaldi” i 1883. Det hevdes at dette var den første kravellbygde losskøyte i Norge. I kontrakten mellom W. Josephsen og Colin Archer, forbe-

*Forts.
neste side*

«Teddy» starter i Trans-Tasman racet i 1931.

holder Josephsen seg rett til å levere båten tilbake, og få pengene igjen, dersom båten på grunn av sin konstruksjon eller bygningsmåte ikke bærer seg godt oppe i sjøen. Han får en måneds prøvetid eller om nødvendig ennå lenger da han gjerne vil prøve båten i kuling.

Imidlertid blir Josephsen godt fornøyd med båten. I 1894 er han atter interessert i ny båt, og Colin Archer tegner en ny på ca 38.5 fot. Båten blir bygget, og den 16. mars 1895 blir den levert. Dette skal være en av de største losskøyter som er bygget i Norge, og i tillegg til å være kravellbygget hadde den jernkjøl og vanntett styreluke. Denne fikk også navnet “Garibaldi”. Første sommeren båten var i bruk, deltok Josephsen i en landsregatta som ble arrangert av “Norsk forening for Lystseilads” ved Kristiansand i dagene 25. og 26. juli i 1885. I klassen for de største lossbåtene (over 11 meter lange) tok “Garibaldi” med Wilhelm Josephsen til rors 2. premien.

En stor menneskemengde overvar regattaen, både fra land og fra fartøyer som mot betaling tok med folk ut.

Josephsen loset med “Garibaldi” fram til han ble utseilingslos fra Kristiania i år 1900, hvor han også bosatte seg. Han hadde da ikke lenger bruk for “Garibaldi”, og de kjente Nevlunghavnlosene Wilhelm Hansen og Gustav Jacobsen kjøpte skøyta. Wilhelm Josephsen var med å stifte Færderlosenes forening i 1889, og var med i styret i alle år, og i 1908 overtok han som foreningens formann, etter Colin Archer, som hadde hatt dette verv siden

1891. På grunn av sykdom trådte Josephsen tilbake i 1914. Etter 40 år i lostjeneste, gikk han av 3-9-1913. For innsatsen ble han belønnet med kongens fortjenestemedalje. Videre mottok han fra sin nærmeste overordnede, losoldermannen, følgende hilsen:

Foregangsmann i lodsernes flokk, kjempe i snestorm, skodde og rokk. Skøyter deg hilser med knitrende flagg. Lodsernes stolthet på 40-års dag. L. Th.

Wilhelm Josephsen døde 28-4-1914 ca. 65,5 år gammel, og ble gravlagt på Gamlebyen gravlund i Oslo. Hans kone Birthe Marie døde fem år seinere og ble gravlagt samme sted. På gravstedet ble det reist en høy gravstein over ekteparet, og mange år seinere da gravstedet skulle slettes, ble steinen flyttet til kirkegården ved den gamle Berg steinkirke i Brunlanes. Steinen rager 2.9 meter over bakken. Av inskripsjonen kan det bl.a. leses: Reist av venner blandt Lodser.

Det skulle vise seg at den prektige båt "Garibaldi" skulle komme til å gjøre tjeneste som losskøyte fra Nevlunghavn i mange år ennå med Gustav Jacobsen og Wilhelm Hansen som eiere. Gustav gikk trolig av som los for aldersgrensen i 1921, og overlot i 1922 sin part i båten til sønnen, Jacob Gustavsens, som også var los.

Fire år seinere var også Wilhelm Hansen innhentet av aldersgrensen, han fratrådte 2-11-1926. Samme høst ankommer den nybygde risørskøyta "Sjøløven" Nevlunghavn som losbåt.

Fire Nevlunghavnloser hadde gått sammen om å få bygget denne hos K. Christensen & Co, Moen. Skøyta var stor (42 fot), og velutstyrt etter

*Forts.
neste side*

www.faugstad-elektro.no

Faugstad

ELEKTRO

Alt innen elektro i Larvik og omegn.
Gunstige priser. Kontakt oss for en uforpliktende samtale.

**Bredochsgt. 1
3256 Larvik**
Tlf.: 33 16 38 00
Fax: 33 16 38 01

datidens krav. Men det var noe annet som var nytt og ukjent for nevlunghavnlose, nemlig at i tillegg til full seilføring hadde den motor! (18 hk "Grei"). Dette er den første og eneste losbåt med hjemmehavn i Nevlunghavn som har hatt motor. Fra nå av var det ikke lenger bruk for gamle "Garibaldi".

I Larvik bodde det en mann ved navn Erling Tambs. I sine yngre år hadde han vært mannskap på seilskip i en 7-8 år, og dermed sett en god del av verden, langt fra den hjemlige kyst. I noen år hadde han hatt en drøm om å dra ut i verden med egen båt, men skulle gjerne hatt en større båt enn spissgatteren som han nå fartet en del på kysten med. En sommerdag i 1927 skulle det falle seg slik at Erling og spissgatteren ble liggende ved siden av "Garibaldi" ved brygga i Nevlunghavn. Da han fikk høre at båten var til salgs, ble han grepet av en begeistring, som vel egentlig aldri gikk over. Dette var den perfekte båt for å realisere sin drøm om å dra på langtur med. Men han hadde et stort problem: hvordan skaffe penger til å kjøpe den? I løpet av noen måneder klarte Erling å tjene og spare en del penger, samtidig som det firmaet som produserte sigarettmerket "Teddy" ytet ham en håndsrekning. Våren 1928 ble Erling eier av "Garibaldi" og han døpte den om til "Teddy". I 1986 var noen av medlemmene i historisk/museal gruppe i Frithjofs Venner en del i kontakt med pensjonert los Ragnar Gustavsen, som bodde i Nevlunghavn. Han var sønn av Jacob, en av "Garibaldi"s eiere i 1928. Ragnar fortalte at han husket, som 16-åring at Erling Tambs satt i stua hos hans far og forhandlet med eierne om pris for "Garibaldi", de kom frem til 3000,-kr.

Det kan forhåpentligvis leses i neste nr. av medlemsbladet hvordan det gikk videre med "Teddy", samt om et interessant møte som fant sted ombord i nye "Garibaldi" av 1989 ved Skottebrygga i Larvik, 21-7-2007

907 66 455

Murerfirma

Andreas Losnegård

92 45 19 82

www.losnegard.com

Seilingsplan 2008

Se side 20 og 21

SEILINGSPLAN 2008

Dato	Tid	Sted	Arrangement
25. mai	1000 - 1700	Stavern, Losmoloen	Svennertur, åpen for alle, GRATIS. Info v/ seilingsansvarlig Erling Augland, 33 11 08 46 / 90 79 27 20
27. mai	1800-2100	Stavern, Losmoloen	Seilkurs 1. kveld, åpent for alle. Info v/ seilingsansvarlig Erling Augland, 33 11 08 46 / 90 79 27 20
1. juni	1000 - 1700	Stavern, Losmoloen	Svennertur, åpen for alle, GRATIS. Info v/ seilingsansvarlig Erling Augland, 33 11 08 46 / 90 79 27 20
3. juni	1800 - 2100	Stavern, Losmoloen	Seilkurs 2. kveld, påmeldte deltakere.
6. - 8. juni		Stavern, Losmoloen	Mulig deltakelse i regatta i regi av Colin- klubben, SSCA. Info v/ seilingsansvarlig Erling Augland, 33 11 08 46 / 90 79 27 20
8. juni	1000 - 1700	Stavern, Losmoloen	Svennertur, hvis vi ikke har reist på Regatta, se over, åpen for alle, GRATIS. Info v/ seilingsansvarlig Erling Augland, 33 11 08 46 / 90 79 27 20
10. juni	1800 - 2100	Stavern, Losmoloen	Seilkurs 3. kveld, påmeldte deltakere.
13. - 15. juni	0800	Stavern - Oslofjorden	Færderseilasen, for medlemmer. Info v/ seilingsansvarlig Erling Augland, 33 11 08 46 / 90 79 27 20
13. - 14. juni	1700	Stavern - Sandefjord	Kystkulturdager på Gokstad Kystlag, hvis vi ikke har reist til Færderseilasen, for medlemmer. Info v/ seilingsansvarlig Erling Augland, 33 11 08 46 / 90 79 27 20
17. juni	1800 - 2100	Stavern, Losmoloen	Seilkurs 4. kveld, påmeldte deltakere.
23. juni	1800	Stavern - Fjorden - Tollerodden	St. Hans feiring for medlemmer, vi deltar i båtkortesjen fra Stavern, og drar deretter til arrangement på Tollerodden. Info v/ seilingsansvarlig Erling Augland, 33 11 08 46 / 90 79 27 20
26. juni	1700	Stavern, Losmoloen	Tur for vennestyre, stiftelsestyre, dugnadsgjenger, redaksjon, skippere, mannskaper og andre aktive medlemmer. Vi seiler en tur, og spiser deretter reker. Info v/ Linda Augland, 33 11 08 46 / 92 05 30 61

SEILINGSPLAN 2008

Dato	Tid	Sted	Arrangement
30. juni - 10. juli			Stavern - Østerby - Strømstad - Fredrikstad - Stavern "Nordisk Seilas", vennskapelig kappseilas for tradisjonelt riggede båter. Info v/ seilingsansvarlig Erling Augland, 33 11 08 46 / 90 79 27 20
11. - 25. juli		Langs kysten en plass	Ferietur for medlemmer langs kysten, vi seiler dit vi har lyst, evt. deltar i samseilas med Colin-klubben, SSCA. Mulighet for på- og avstigning underveis. Info v/ seilingsansvarlig Erling Augland, 33 11 08 46 / 90 79 27 20
25. - 27. juli		Larviksfjorden - Tollerodden	Colin Archer dager. Info v/ seilingsansvarlig Erling Augland, 33 11 08 46 / 90 79 27 20
31. juli - 3. august		Stavern - Risør	Risør Trebåtfestival, for medlemmer, Info v/ seilingsansvarlig Erling Augland, 33 11 08 46 / 90 79 27 20
8. - 10. aug.		Stavern - Hvasser	Tur til Hvasser, for medlemmer, Info v/seilingsansvarlig Erling Augland, 33 11 08 46 / 90 79 27 20
17. aug.	1000-1800	Stavern, Losmoloen	Svennertur, åpen for alle, GRATIS. Info v/ seilingsansvarlig Erling Augland, 33 11 08 46 / 90 79 27 20
23. aug.	1100	Stavern – Larvik havn – Larviksfjorden - Viksfjord	Svennerseilassen, for medlemmer, Info v/ seilingsansvarlig Erling Augland, 33 11 08 46 / 90 79 27 20
24. aug.	1000-1800	Stavern, Losmoloen	Svennertur, åpen for alle, GRATIS. Info v/ seilingsansvarlig Erling Augland, 33 11 08 46 / 90 79 27 20
29. - 31. august		Stavern - Oslofjorden	Hollenderseilassen, for medlemmer. Info v/ seilingsansvarlig Erling Augland, 33 11 08 46 / 90 79 27 20
6. sept.		Stavern - Porsgrunn	Tur til Museumsdag i Porsgrunn, for medlemmer, Info v/ seilingsansvarlig Erling Augland, 33 11 08 46 / 90 79 27 20

GULL & FOTO

HUSET ^A/_S

gullfoto@online.no

Olavsgt. 5, 3256 Larvik - Tlf. 33 18 53 90

Bilder på timen!

Stedet hvor båtfolk møtes.

Vi driver med service, opplag og deler.
Mange års erfaring innenfor båtbransjen.

Vi holder til på Hegdalsveien 67 i Larvik
Tlf 33 12 22 30 - fax: 33 13 18 01

LarvikBåtservice
www.larvikbåtservice.no

Verdens minste Colin Archerbåt?

James Ronald Archer

Larvik Sjøfartsmuseum har fem originale Colin Archer-båter, hvis vi med originale mener tegnet og bygget av ham selv. Med rundt tredve bevarte i alt betyr det at hver sjettede befinner seg i Larvik. Det dreier seg om en jolle, restene av en sjekte, en halvdekket lystbåt, skroget av en losbåt og den eneste av de seilende, nykommeren “Jærboen” ex “Nanna”. Alle skal presenteres i frithjofbladet i tur og orden. Vi starter med jollen - den minste, og antakelig den aller minste av båtene som Colin Archer tegnet og bygget. Hun ble museets første archerbåt og har lang fartstid i Larvik, om enn i temmelig beskyttet farvann.

I 1894 kom bestillingen på en jolle til Fritzøehus, og mannen bak må ha vært Frederik Wilhelm Treschow, leder av fritzøebedriften og kjent lokalt som “kammerherren”. Om jollen er bygget til noen anledning, vet vi ikke. Treschow likte å representere, og ofret mye på å forskjønne slottet og parken. Hva var mer naturlig enn at han ville ha en vakker jolle til å ro med i parkens dam? Bedriftens eget skipsbyggeri i Jordfalle opphørte det året, og det var noen år siden siste bygging der, så derfor ble det båtbygge-

*Forts.
neste side*

ARBEIDET UTFØRES AV:

BYGGMESTER

HELGESEN & PUNNERUD

LARVIK

www.byggmester-hp.no

Mob. 901 82 578 - 991 00 661

The advertisement features a dark background with white text and logos. At the top, it says 'ARBEIDET UTFØRES AV:'. Below this, there are two circular logos: one on the left with a stylized 'B' and the text 'BYGGMESTER' and 'SØKJENT FOR ANSÆTTELSE', and one on the right with a gear and the text 'BYGGMESTER'. In the center, the text 'BYGGMESTER' is written above a stylized graphic of a crane or lifting device. Below the graphic, the company name 'HELGESEN & PUNNERUD' is written in large, bold letters, followed by 'LARVIK'. The website address 'www.byggmester-hp.no' is written below the company name, and the mobile phone number 'Mob. 901 82 578 - 991 00 661' is at the bottom.

ren i byen han henvendte seg til. Colin Archers øvrige jolleproduksjon later til å ha bestått av tilbehør til redningsskøyter eller lystbåter, og enkelte større i navnet, utstyrt for damp eller bensin! Jollen til Fritzøehus har eget nummer i båtbyggerens tegningsliste og er derfor i alle deler enestående.

Typen var den kontinentale med nesten rett stevn og formet akterspeil, en båttype som nærmer seg gigg, og som gjerne ble brukt som skipsbåter, kutterjoller eller selvstendige lystbåter på kanaler og innsjøer. Den lille skjønnhetens proporsjoner er 10,5 fots lengde og bredde på 3,5 fot. På kjølen er det åtte kobberklinkede bordganger i furu med innvendige, tynne eikeribber og eik i stevner, kjøl og akterspeil. Utvendig er en bred fenderlist og innvendig en liten esing, også i eik. Innenbords er det aktertofte med fremspringende partier i borde, en rotofte og trallverk forut. Avstiving på toften for og akter er fint profilert, omtrent som en klammeparentes. Jollen er i dag belagt og malt hvit utenbords, og spor tyder på at hun har vært hvit også innvendig.

Jollen forsvant fra Larvik i 1977 etter 83 års tjeneste, og ble tatt hånd om av kaptein Einar Ingram Andersen, mannen som iherdig restaurerte archerbåten "Venus" fra 1889. Han byttet et par bordganger på hver side, stevn, akterspeil og esinger. Delformålet var å støpe kopier i plast, og angivelig finnes det fire-fem slike ute i den store verden. Tips mottas med takk! Jollen lå i en del år og kastet glans over båthallen til Norsk Sjøfartsmuseum på Bygdøy. I 1993 kom hun så tilbake til Larvik for en god slump penger, godt hauset opp av konkurranse fra et tysk museum, men trygt sikret takket være Larvik Sjøfartsmuseums egne og sponsede midler. Siden har hun vært kjæledeggen i museets Colin Archeravdeling som eneste fullskala, og hun kan fortsatt beundres der, 114 år etter at hun ble til.

MURERMESTER
JAN EIDE A/S

Mur - Puss - Flisarbeid

Tlf: 950 68 185 / 33 11 45 38
www.faktorx.no/janeide

Colin Archers minste båt. Båten ligger nå på Sjøfartsmuseet i Larvik.

Mimreprat med en Frithjofpioner, Bjørn Terje Løwer

Fredrik Lange-Nielsen

Bjørn Terje Løwer seilte skipper på Frithjof allerede første sommeren den gamle losskøyta var tilbake i sin ungdoms farvann. Året etter, i 1985, var han blitt driftssjef. Enten hang han i masta eller sto på hodet i motorrommet. Uansett måtte man regne med å kommunisere litt med baken til den svære brumlebassen før hele mannen var omstilt fra arbeid til samtale. Bjørn Terje har vært en iherdig Frithjofvenn i 24 år. Nå takker han av etter en rekke år som formann i stiftelsen, men fortsetter som styremedlem og skipper. Bjørn Terje var driftssjef i 6 år og kasserer i venneforeningen i mange år.

ELFAGAVTALEN

Trenger du elektriker?

Elfagavtalen er kort og godt et løfte om at vi gjør jobben forsikringsmessig til avtalt tid og avtalt pris.

230 Elfagbedrifter over hele landet står bak dette løftet.

Prøv oss!

E. Sommerfelt AS

Telefon: 33 18 30 15

ELFAG - NÅR DU TRENGER ELEKTRIKER

SØNDERSRØD

33 11 80 60

dag-arild.bakken@ngbutikk.net

SOLAVSKJERMING

De siste årene har Bjørn Terje måttet engasjere seg i stadig nye utfordringer fra myndighetene. Skippere og mannskap må nå ha et omfattende og kostbart sikkerhetskurs for å få seile med passasjerer. Få har tatt det. Hvis vi skal beholde godkjenning for 25 passasjerer, må vi ha to 25 personers redningsflåter på dekk.

Jeg har tatt turen ut til Solstad for å mimre litt med Bjørn Terje og spekulere over hva fremtiden vil bringe. “Vi må nok ned i 12 passjerer”, mener Bjørn Terje. - “Og det kan kanskje være like greit. Det er for fullt med 25 passasjerer. Det var en av skipperne som tok om bord 30 mennesker og seilte med rekka i vann den gang vi enda fikk mange med på åpne turer. Bjørn Terje humrer. Det er jo ikke bra! Kapteinsfrua Randi, har trukket seg tilbake til de indre gemakker. “Randi har vært kjemperaus!” (Kraftig røst på den gamle bamsen). “I restaureringsperioden (85-87) fordelte jeg all min tid på jobben, Frithjof og i senga. Bjørn Terje priser Randi for hennes positive innstilling i disse årene. - Takk for lånet fra oss alle Randi. Vi har hatt glede av bamsen din.

I 1989 fikk Bjørn Terje kontakt med Rene Rostant i Iver Ships. Rederiet sponset sjøkart til deltakelse i Cutty Sark. Det var første gang Frithjof deltok. “Vi tok en hederlig 3.plass”, forteller Bjørn Terje. “Året etter seilte

*Forts.
neste side*

En blid gjeng i 1989. Bjørn Terje Løver i midten.

jeg Renes skøyte M’Lady of Down til Lauwerzoog. Hadde med Randi og sønnene. Der nede kom Rene ombord, mens familien kjørte bil hjem, og vi deltok i Colin Archer Memorial Race. På den turen fikk jeg tilbud om å ta meg av M’Lady for Rene, for han fikk for liten tid selv.

Heldigvis var Øyvind klar til å overta driftssjefoppgaven”. Bjørn Terje fortsatt å seile skipper på Frithjof også, men færre turer enn tidligere.

“Kanskje er det tid for noen nye grep i Stiftelsens Styre nå også.” Bjørn Terje er på nytt tema. “Marit Ønvik går ut, men det spørres om Brunlanes historielag er så opptatt av å få noen ny representant inn. Vi får kanskje se oss om etter en ny stiftelsespartner. Tjølling og Larvik historielagene er jo blitt erstattet av en representant fra Fredriksvern Kystlag og representant nr to fra Larvik Sjøfartsmuseum.

Bjørn Terje Løver kan se tilbake på 24 år i Frithjofs tjeneste.

Ellers er jeg spent på å se hva fremtiden vil bringe for indre havn. Jeg synes vi bør finne oss en plass i det nye maritime bybildet som trolig kommer rundt Skottebrygga. Salige havnesjef Blåsvær ville jo også i sin tid ha oss i Skottebrygga. Båter av historisk interesse bør rekutteres til Skotta og tilbys gratis båtplass. Snart er de først glassfiberbåtene veteranbåter også. En permanent gratisutstilling av flotte gamle båter vil få mange til å legge spaserturen til Skottebrygga” sier Bjørn Terje som også er et aktivt medlem i Larvik Sjøfartsmuseum.

“Det er en kjent sak at vi strever litt med fornyelse av medlemsmassen. Hva tenker du om det?“, spør jeg. “Har lurt på om vi ikke skulle utvide seilkurset med en del teori på vårparten. Det tror jeg ville trekke flere deltakere og knytte dem mer til Frithjof. Kanskje vi kunne inkludere båtførerprøven i kursprogrammet. Men noen må gå i bresjen for det. Men skal vi klare å knytte flere til Frithjofprosjektet bør vi nok bli litt mer inkluderende i Frithjofs Venner. Vi må bli flinkere til å ta vare på folk som viser interesse”.

Redaksjonen oppfordrer herved alle lesere som ønsker å involvere seg litt mer til å ta kontakt med noen aktive som dere kjenner eller ønsker å bli kjent med og utfordre dem til å ta godt vare på ny aktive. Dere trenger ikke kunne seile. Dere trenger ikke drive med båtpuss. Dere er hjertlig velkommen uansett. Frithjof trenger folk, og det finnes folk som trenger Frithjof.

Skottebrygga i fortid og fremtid

Fredrik lange-Nielsen

Larvik indre havn er i støpeskjeen. I skrivende stund har 210 arkitekter meldt sin interesse for å delta i idekonkurransen. Jeg har kastet et raskt tilbakeblikk på sjøfartens utvikling og Skottebryggas plass i dette bildet. Kanskje kan vi få tilbake noe av dem gamle maritime sjarmen som dette området har hatt. Tolleroddens venner har frontet friske visjoner for kommunen i sakens anledning.

I 1750 årene, da Skottebrygga ble besluttet bygget, var det i henhold til Larviks historie ingen skjermete brygger for fraktesfartøyer bortsett fra jernverkets relativt store, men utsatte bryggeanlegg i Farriselva. Likevel hadde skipsfarten blomstret i over 100 år. Allerede på 1500 tallet kjøpte Hollandske skippere tømmer fra bøndene rundt "Laervick" som det het på kartene deres. I elveosene var det god tilgang på tømmer ettersom det kunne fløtes ut til munningen. Hollenderne fant dessuten veien opp i Lågen til Yttersø med sine grunne fartøyer. Der kunne de omkring år 1600 fortolte varer i Larviks eldste tollbod. Samtidig var de begynt å skjære tømmer til trelast i Farriselva der det allerede må ha vært bryggeanlegg for trelasthandlerne. Ivar Jenssøn Jernskjegg startet Treschow-imperiet med en sag i Farriselva i 1539. Oppgangssaga var en teknologisk nyvinning som sammen med overfloden av tømmer la grunnlaget for mye av velstandsutviklingen både i Larvik og langs resten av Skagerakkysten.

I løpet av det neste hundreåret fødtes en by mellom Farriselven og Tollerodden. Elvemunningen lokket til seg skip som fikk plass på rekke og rad i gamle malerier. Tidlig på 1600 tallet var det blitt 5 sager langs elven og en smeltehytte. Snart var Fritzøe Jernverk igang. Malm ble fraktet fra Arendal på lokalt eide skip. Dette dannet livsgrunnlag for håndverkere, arbeidere, handelsmenn og sjøfolk som etterhvert bygde langs strendene der det før hadde vært gårder. I siste halvdel av 1500 tallet vokste Laurvigen frem i bukta under bøketrærne. Stadig oftere larmet ankerkjettinger ut gjennom klysset når nye seilskip var fremme.

Med økende handel ble Laurvigen skilt ut fra Brunla Len som eget tollsted i 1633. De første årene ble det krevet inn snaue 500 riksdaler i året. I 1660 hadde tollintektene eksplodert. Det året krevet tollerne inn 12 619 riksdaler. Det var behov for egen Tollbod. Den ble bygget i 1664 på en "bekvem plads ved en bugt av Fjorden" (Larviks historie). Dette må være uttrykk for at utenlandske importvarer som f.eks kolonialvarer fra de nye

*Forts.
neste side*

koloniene i Amerika heller ble losset i le av Tollerodden enn borte på elvebrygga. Malm, trelast og jernprodukter har trolig lagt beslag på kaiplassen der. Dessuten var det som nevnt værhardt.

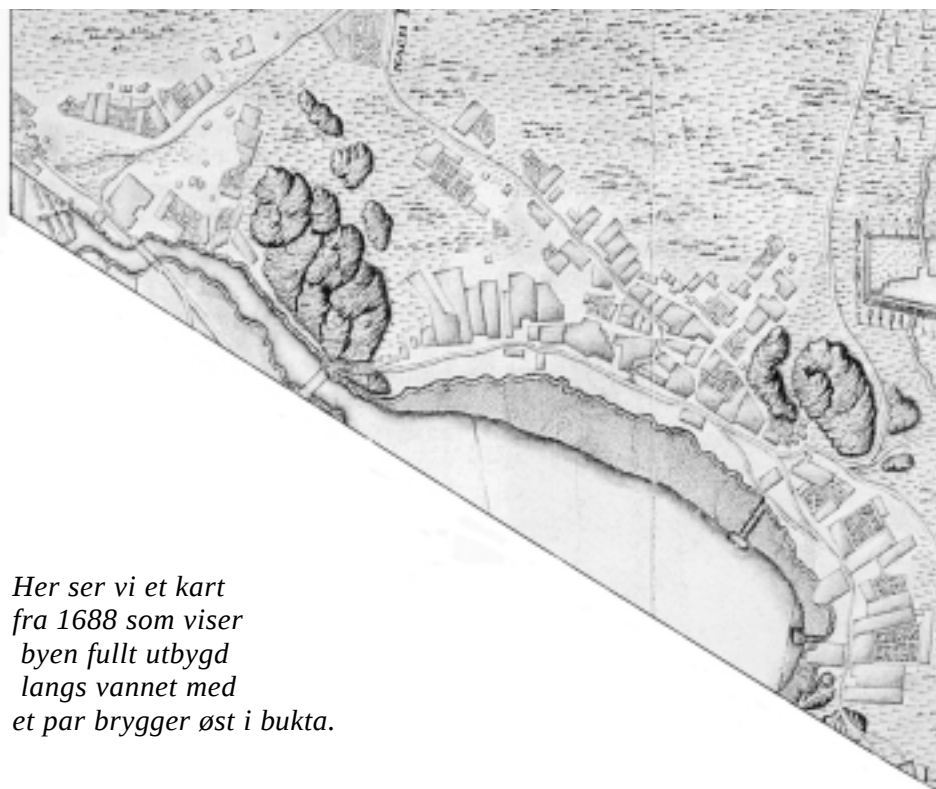
I siste halvdel av 1600 tallet kom Herregården, Tollboden, Archerhuset og Kirken på plass. I 1671 ble Larvik selvstendig kjøpstad og byborgerne hadde fått enerett til å handle med utlendinger. Borgernes handelsprivilegier og danskenes kriger mot svenskene bidro til økning av skipstrafikken i byen. Lasting og lossing har foregått fra brygger som stakk ut fra stranda der Skotta siden ble bygd. Det bekreftes i et kart fra 1688. Her har båter kunnet ligge relativt skjermet for vind og sjø. Tre av fire utstikkerbrygger på et kart fra 1756 viser at ytterkanten av bryggen flukter med hverandre slik at store skip kunne ligge fortøyd til enden på alle tre bryggene samtidig hvis det var dypt nok.

Mange av bygningene fra denne tiden finnes enda og hører med blant byens eldste og fornemste. Et (kraftig) steinkast fra vannet finner vi nasjonens kongsgård på den tiden. I 1670 ble Ulrik Fredrik Gyldenløve stattholder i Norge, og i 1677 hadde han Herregården klar med sin kongelige praktpark. Herfra styrte han Norge for sin far, Kong Fredrik 3. Samme året var også kirken ferdig. Noen år tidligere bygdes Tollboden (Larvik sjøfartsmuseum) og Archer huset på Tollerodden. I det neste århundrede vokser byen til en av Norges fremste sjøfartsbyer med landets største samling av handelsskip.

En kan derfor undre seg over at det skulle gå over hundre år før byen fikk en skikkelig havn. I 1750 årene ble det bygget et bryggeanlegg med to store trebrygger der Skottebrygga ligger. Den sydligste og lengste av de nye bryggene ble kalt Skottebrygga. Bryggehuget må ha fungert som laste og losseplass for skip, mens innsiden ga god havn for mindre fartøyer. Bryggen ble imidlertid ødelagt både i 1758 og i 1770 til tross for at det var fylt opp med stein til vannlinjen på utsiden. I 1770 begynte derfor byggingen av den mer solide steinbrygga. Den viste seg imidlertid å bli for dyr og arbeidene ble ikke fullført. I stedet lappet man på den innerste/nordligste og minste av de to bryggene. Denne ble også ødelagt flere ganger og til sist i 1803 ble arbeidet med steinbrygga igjen påbegynt. I 1808, 38 år etter at Skottebrygga ble påbegynt, var den klar til å ta imot båter inne i bassenget med inntil 9 fot dypgående.

Vi ser av det eldste kartet fra 1688 at vannet har gått helt inn til Tollboden. Tidlig på 1800 tallet - femti år før Colin Archers virksomhet - bygget Colin Archers mindre kjente forgjenger Peder Sølling båter inne i bukta mellom Skottebrygga og Tollerodden.

Kart fra 1832 viser at innsiden av Skottebrygga fortsatt var en strand med utstikkerbrygger tett inntil tollboden. På Kart fra 1873 er det bygget en hel

Her ser vi et kart
fra 1688 som viser
byen fullt utbygd
langs vannet med
et par brygger øst i bukta.

Her ser vi det samme om rådet på et kart fra 1811. Skottebrygga er nylig bygget ferdig.

Forts.
neste side

kai mellom utstikkerne med pakkhus som også er avbildet på bilde fra 1870 årene. Innenfor Tollerodden begynner stranda som løper langs hele byen og forbi Langestrand. Stranda fungerte i stor grad som lagerplass for tømmer som i første rekke ble solgt til Hollendere. På denne tiden er det blitt tett bebyggelse i Skotta. Se foto side 33.

Per Nyhus skriver i Larvik A-Å:

“I mellomkrigstiden lå det fortsatt et konglomerat av uthus, driftsbygninger og pakkboder mellom Skottebrygga og Kirkestredet. Det indre komplekset hørte til Falchs gamle handelshus med Tobakkfabrikk. Pakkhusene lå med gavlen mot sjøen og var utstyrt med en liten utvekst fra mønet der det var festet en heiseanordning så de kunne heise varer opp til lagrene i de øvre etasjene. Da disse sjøbodene ble bygget, importerte byens handelshus mange varer selv. Det kunne være tobakksblader, kaffe, korn, mel ost såpe, vin, brennevin osv. Varene ble mellomlagret på loftene for her å bli tollklarert og transportert videre til kjøpmennenes pakkboder oppe i byen”.

Østlandsposten bringer 23.07.1932 følgende maleriske beskrivelse av havnemiljøet (Larvik A-Å).

“Skottebrygga er ikke pen i ordets vanlig forstand. Tvertimot. Det er et malerisk rot her nede som merkverdig nok utgjør en vesentlig bestanddel av Skottas udefinerbare charme. De gamle pakkhus, de skjeve båtskurene, beddinger, og brygger og båter av alle slag fra nette motorsnekker til den kluntede jakta, som henter søle til giftpatientene på Farris Bad, fra slanke overforfinede og nervøse lyst- og regattaseilere til de store solide og nyttige jaktene Alfa, Viksfjord, Perlen og Ingrid. Også lukten av tjære og olje og tau og petroleum og sjø og mange andre ting som hver for seg ikke ville behage vårt lukteorgan, men som i den symfoniske harmoni de inngår her, utgjør - sammen med bilder av båter og brygger - den fullkomne og ganske særegne og evig uforanderlige idyll som heter Skottebrygga”

Dette lyder idyllisk. kan noe av det gjenskapes? Nå er Skottebrygga i Støpeskjeen. Tollerodden er på vei til å gjenfinne sin gamle prakt. Tollerodden-Vennene ønsker å bidra til at hele området får tilbake sin gamle maritime sjarm. Stiftelsen Tollerodden uttaler at i henhold til kulturminneloven skal ny bebyggelse fremme kulturminnets interesser, og at utviklingen av området rundt Tollerodden, Kirkestredet og Skottebrygga må sees i sammenheng med en allmenn opprustning av hele Tollerodden som historisk miljø.

Videre foreslår de å gi Colin Archers unike båtbyggertradisjon en fremtredende plass på verven og at fundamentene for slippet hans bør avdekkes. Deler av revet 1800 – talls bebyggelse bør tilbakeføres slik at noe av Collin Archers arbeider og virke kan markeres.

Mest interessant sett fra Stiftelsens Losskøyta Frithjof IIs perspektiv, er muligheten til å få et levende historisk miljø rundt vår ærverdige gamle losskøyte Larvik 08. Stiftelsen Tolleroddenvil utvikle Skotta som historisk

havn med gjestebrygge og sørvisanlegg i pakkhusstil der de gamle pakkhusene lå. I brygga vil de ha plass til både Colin Archers seilere og andre historiske seilere som besøker området. Her bør vi vel samle lokalhistoriske båter av alle slag. Ikke bare hører Frithjof hjemme her, men gamle robåter, seilsjekter, fiskeskøyter, motorsnekker og motorbåter fra Wiksten og andre båtbyggere. En gammel frakteskute og en Colin Archer redningsskøyte burde vi også finne plass til.

I skrivende stund arbeider 210 arkitekter med å legge frem forslag til utforming av Skottebrygga området og resten av indre havn. Vi krysser fingrene for at de tegner et flott historisk maritimt miljø rundt Skottebrygga til oss. Fortsettelse i neste nummer!

Det gamle sjøbodmiljøet i Skottebrygga var fortsatt inntakt på 1930 tallet.

Skottebrygg i mellomkrigsårene.

Skottebrygga i 1890 årene.

Vårnummeret 2002

Loshavn STAVERN

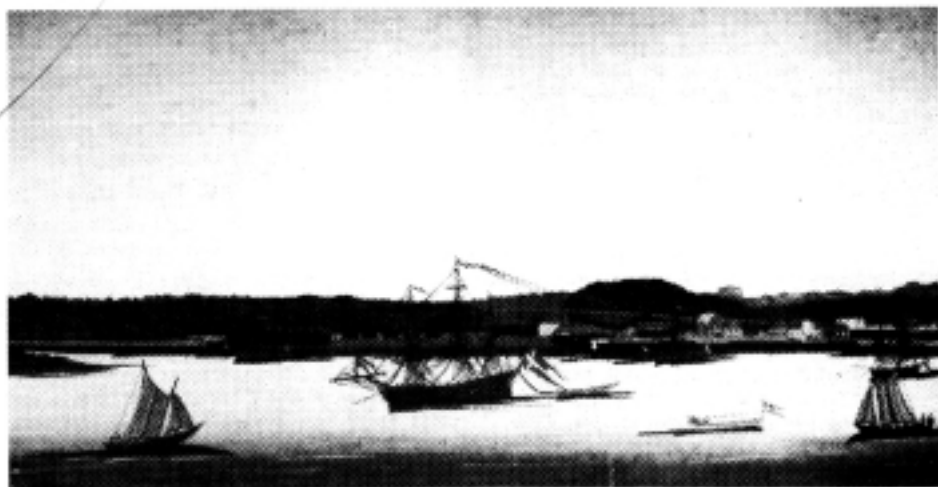
Av James Ronald Archer

Stavern - Norges minste by - nevnes som uthavn allerede på 1200-tallet, men det var først da det militære anlegg ble oppført på slutten av 1600-tallet at stedet fikk sin store betydning. I 1680-årene ble det reist et fort på det som i dag kalles Citadelløya, her ses fortsatt det gamle tårn og kommandantboligen. På den tid fantes det ingen los i Stavern. I 1696 agerte en matros los, resultatet var at skuta gikk på grunn like ved innløpet. Under Den Store Nordiske Krig (tiåret frem mot 1720) var Stavern flåtebase, og det var uten tvil den store trafikk av fartøyer som skapte behovet for loser. I 1717 ansatte Tordenskjold ni losere i Stavern (se medlemsblad nr. 2/87). Ved krigens slutt var det hele elleve losere i Stavern, men det behøvdes tolv og en oldermann. I 1750 ble Fredriksvern Verft anlagt, og marinen satte sitt preg på byen langt inn i 1800-årene. Fortsatt

*Forts.
neste side*

*Fredriksvern
Verft malt ca.
1760. I
forgrunnen
til venstre og
høyre
losbåter.
Foto:
Vestfold
Fylkesmuseum.*

Klipp fra gamle blader.....

holder Forsvaret til på det gamle verftsområdet. Fra 1760-årene er det bevart et prospekt av Stavern med to losbåter på havnen, lett gjenkjennelige med den røde stripen i seilet. Også på senere bilder er losbåten med på havnen. Under Napoleonskrigene ble post fra Norge fraktet til Danmark med losbåter fra Stavern. Disse ble til å begynne med ført av militære, siden av loser. I 1811 var det åtte losskøyter i Stavern, en ved Rakke. Matroser fra verftet fikk opplæring av loser fra Stavern og Svenner slik at de skulle bli bedre kjent i farvannet.

Fra 1803 var Stavern eget losoldermannskap (egen administrativ enhet) med sjefen ved Fredriksvern Verft som overlos. I 1858 ble Stavern og Larvik oldermannskaper slått sammen til ett under navnet Larvik losoldermannskap. Stavern ble da egen losstasjon med losformann. Den spesielle overlosordningen var trolig nedlagt noen år tidligere. Grensene for losstasjonen var fra Agnespynten til og med Naverfjorden, inkludert Rauer og Svenner. Ved denne tid var det elleve loser, hvorav tallet på faste loser økte med en som ble tatt fra reservelosen.

Flere kjente Stavernsloser ble dampskipsloser, det vil si faste loser ombord i dampskip som gikk i kystfart. I 1880-årene var det fem losskøyter med seks loser og fem losgutter i Stavern. Frithjof var en tid losskøyte her før første verdenskrig. I 1926 fikk losene fra Nevlungshavn stasjon i Stavern, og det ble nå to skøyter her; Havneskøyta Sjeløven og Elisabeth som hadde gått som losbåt fra Stavern i rundt tyve år. Disse to var i tjeneste i Stavern til 1958 og begge seiler fortsatt. Skøyta som hadde vakt lå utpå, på vaktfeltet eller i havn på Svenner i godvær. Vaktperioden var på seks dager, og skøyta seilte bare inn til Stavern når den var tom for loser. Så snart losene var tilbake fra utført losing, seilte skøyta ut igjen. Da krigsutbruddet kom i 1940, ble det slutt på seilende vakthold. Etter den tid ble det holdt utkikk på Søndre Blokkhusfjell. I 1950 oppførte kommunen en vakthytte der mot at losene også holdt brannvakt. Hytta var i bruk til 1967 da utviklingen av moderne kommunikasjonsutstyr overflødiggjorde utkikk fra land. I de senere år var Stavern losstasjon betjent

*Forts.
neste side*

kun mellom kl. 0600 og kl. 1800 daglig, med to loser på vakt. Den siste tiden var fem loser og fire losbåtmenn knyttet til Stavern losstasjon. Mellom 1958 og 1984 var følgende losskøyter stasjonert i Stavern, en av gangen; Hvasser, Nøtterø, Store Færder, Stavern og til slutt Tananger.

Som ledd i rasjonaliseringen av losvesenet ble Stavern losstasjon nedlagt i 1984 og tjenesten overtatt av trafikk-sentralen i Brevik.

Takk til Thor Thorsen, Stavern for opplysninger i nest siste avsnitt.

Kom å se de nyeste Volkswagen modellene hos oss!

Salg av nye og brukte biler, service og skadereparasjon.

Touran
Passat

Møller Bil Larvik

Yttersveien 12, Larvik, TE: 04410

33 12 09 80
www.titlestad-sjulstad.no

Larvik Kobber & Blikk AS

- Takrenner
- Pipebesla
- Bolig-
ventilasjon

33 12 02 22

Elveveien 150
www.derdubor.no/larvikk&b

GULL • DIAMANTER • SØLV

SENTER 18 • Hånselgate 18 • tlf. 33 12 40 20

TJØLLING SLIPESERVICE

- vi gjør det skarpere

33 12 58 81
www.tjolling-sliceservice.no

LUNCH & CATERING AS

481 18 359
www.anneslunch.no

Maier og Byggtapetserer

Olsen & Stensby

Maling-Tapet-Gulv-Fliser

99 38 35 32
481 18 359
www.derdubor.no/olsenstensby

Krohn Johansens forlag

Illustrert Norsk
Skipsliste A/S

Postboks 43 - 3251 Larvik
Tlf. 33 18 11 04 - Fax 33 18 36 76

www.ship-info.com

Bruk din lokalelektriker

HAFA
ELEKTRO • AS

LARVIK Tlf: 33 13 38 88

Tannlege
HENNING MYHRE AS

MNTF
Kongegt. 31, 3256 Larvik
Tlf. 33 18 23 30

Fersk fisk -
delikatesser

Georg Marius Larsen
FISK • DELIKATESSE

Torstrand, tlf.: 33 18 17 44

Pindslevn. 1B - Boks 1063, 3203 Sandefjord
Tlf. 33 47 17 00

**Bruk
våre
annonsører**

- De støtter oss!

«VI KAN VEIEN OVER HAVET»

- Skipsmegling
- Spedisjon
- Fortolling
- Utleie av kontorer og lager

Ths. Arbo Høeg & Co A/S
Postboks 1 Tlf. 33 13 94 00
3251 Larvik Fax. 33 18 94 01

Styret i Frithjofs Venner

Leder:

Linda Nilsen Augland,
33 11 08 46/92053 061
E.post: lindanil.augland@tele2.no

Nestleder:

Frøde Walderhaug
33 12 72 82/90 60 19 81
E-post: frode.walderhaug@c2i.net

Kasserer:

kasserer: Hans Petter Skontorp
33182845/ 97977977
E-post: hans.petter.skontorp@c2i.net

Sekretær:

Sekretær: Anne Thorenfeldt
33181181/ 97612117
E-post:

Styremedlemmer:

Bjørn Molvig
Fredrik Lange-Nielsen

Vara medlemmer:

Vigdis Mette Amlie
Einar Andersen
Per Kristian Eidskjeld

Valgkomité:

Ingun Helsing
Bjørn Hellner
Even Farmen

Styret i Stiftelsen Losskøyta Frithjof II

Leder Bjørn Terje Løwer
Larvik sjøfartsmuseum
Kasserer Per Kristian Eidskjeld
Larvik Sjøfartsmuseum
Marit Ønvik
Brunlanes historielag
Egil Jahre
Vestfold fylkemuseum
Erling Augland, Frithjofs Venner
Hans Petter Skontorp, Frithjofs Venner

Vårpuss/ dugnad:

Fredrik Lange-Nielsen

Seilingsansvarlig:

Erling Augland
33 11 08 46/90 79 27 20
E-post: erling.augland@c2i.net

Driftssjef:

Øyvind Lauten

Medlemsbladet:

Fredrik Lange-Nielsen
33 12 57 05/90 56 79 56
E-post: fredrik.lange-nielsen@sbf.stat.no
Brit Lehne
Vigdis mette Amlie
33 13 00 16/98 04 41 05

Norconsult

Rådgivende ingeniører

Losskøyta Frithjof II eies av en stiftelse som står ansvarlig for drift, vedlikehold og restaurering. Skøy-
tas venneforening - Frithjofs Venner - har som opp-
gave å støtte opp om Stiftelsens arbeid og å skape et
levende miljø rundt båten.

Bli med du også! Støtt opp om bevaringen av Frithjof
II. Bli medlem i "Frithjofs Venner". Det koster lite, men
er til stor hjelp for oss, og du får selv mye igjen for
medlemskapet. Det forplikter ikke til dugnad eller
annen form for innsats, men har du lyst til å arbeide
aktivt med bevaring av Frithjof II, er du hjertelig vel-
kommen.

Aktiv eller ikke, så vil du få tilsendt vårt medlemsblad
"Frithjof II". Bladet speiler aktivitetene i foreningen og
inneholder ellers artikler med historisk tilsnitt knyttet til
Frithjof og kystkulturen. Her får du også tilbud om
gratis medlemsturer med Frithjof II, og invitasjoner til
fester og forskjellige arrangementer. Medlemsskapet
gir deg bedre muligheter til å bli kjent med skøy-
tas historie. Samtidig er du med på å sikre at Frithjof blir
bevart for framtiden, og får seile i sitt opprinnelige
farvann.

Velkommen blant Frithjofs Venner:
Ja, jeg/vi ønsker medlemskap

Navn: .....

Sendes til:

Adresse: .....

Frithjofs Venner

Poststed: .....

Postboks 134

Sentrum

Telefon: .....

3251 Larvik

- ☐ Enkelt medlemskap (kr 200,- pr. år)
- ☐ Familiemedlemskap (kr 350,- pr. år)
- ☐ Pensjonister (kr 100,- pr. år)
- ☐ Livstidsmedlemsskap kr 4.000,-
- ☐ Aktiv   ☐ Passiv

Hvis du vil slippe å klippe i bladet, kan du kopiere eller skrive av talongen.

Bli en «FRITHJOF VENN»!